

Μήγαρις
ἔχω ἄλλο
στό νοῦ μου
πάρεξ
ἐλευθερία
καὶ γλῶσσα;

Δ. Σολωμός

Ἡ Γλῶσσά μας... Ἡ Ἱστορία μας... Ὁ Πολιτισμὸς μας...

• Ανυπολόγιστη ἡ Ἀξία
τῆς Πνευματικῆς μας Κληρονομιάς •

■ Ἡ γλῶσσα τῶν βορειοελλαδιτῶν

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπὶ τουρκοκρατίας* Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια

Ἄν εἶχα σκοπὸ νὰ σχολιάσω τὰ λεχθέντα ἀπὸ τὸν Κ. Κ., σχετικὰ μὲ τὴν γλῶσσα ποὺ μιλοῦσαν οἱ βορειοελλαδίτες πρὶν τὴν ἀπελευθέρωσή τους ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ. Ἄρκετὸ μελάνι χύθηκε, ὄχι ἄδικα. Συζητώντας ὅμως μὲ παλιὸ φίλο Μακεδόνα, ἄλλαξα γνώμη. Σκέφθηκα πὼς ἴσως δὲ θὰ ἦταν κακὴ ιδέα νὰ θυμηθοῦμε κάποια πράγματα ποὺ οἱ νεώτεροι ἴσως ἀγνοοῦν, ὅπως εἶναι τὸ θέμα τῆς παιδείας στὴν τουρκοκρατούμενη βόρεια Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τὸν δέκατο ὄγδοο αἰῶνα στὴν τουρκοκρατούμενη Μακεδονία καὶ στὴν Ἠπειρο λειτουργοῦσαν ξακουστὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, πολὺ περισσότερα καὶ ἀπείρως πιὸ σημαντικὰ ἀπὸ κάποια ποὺ εἶχε ἰδρῦσει στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα ἡ Βουλγαρία γιὰ νὰ προσεταιριστεῖ τοὺς πληθυσμούς.

Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶχαν ἰδρυθεῖ μὲ πρωτοβουλία σημαντικῶν Ἑλλήνων ὁμογενῶν, ιδιαίτερα Μακεδόνων καὶ Ἠπειρωτῶν, ἀποδήμων σὲ βορειοβαλκανικὲς καὶ κεντροευρωπαϊκὲς χῶρες ποὺ δὲν λησμόνησαν τὶς σκλαβωμένες πατρίδες τους καὶ μὲ κάθε τρόπο προσπάθησαν νὰ συνδράμουν στὴν ἀνάπτυξή τους, ιδιαίτερα στὸν χῶρο τῆς παιδείας. Χάρη στὴν οἰκονομικὴ στήριξή τους ἰδρύθηκαν καὶ συντηρήθηκαν ἑλληνικὰ σχολεῖα, πλουτίστηκαν βιβλιοθηκὲς καὶ θεσπίστηκαν ὑποτροφίες.

Ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα ποὺ λειτουργοῦσαν

Τὰ εἶρηπια
τῶν προπυλαίων
τῆς Ἀθωνιάδος
Ἀκαδημίας.

Δημήτριος
Μαρούλης.

κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνες τῆς τουρκοκρατίας στὴν Μακεδονία ἀναφέρω μόνο τὰ πρὸ γνωστά: τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Καστοριάς, τῆς Σιάτιστας, τῶν Σερρῶν, τῆς Κοζάνης, τῆς Κλεισούρας, τῆς Νάουσας καὶ τῆς Ἑδεσσας, τοῦ Μοναστηρίου, καὶ ἄλλα πολλὰ μικρότερα ποὺ δὲν μὲ παίρνει ὁ χώρος νὰ ἀριθμηθῶ. **Σ**τὸ Ἅγιο Ὄρος λειτουργοῦσε ἡ γνωστὴ «Ἀθωνιάς Ἀκαδημία», μαθητῆς τῆς ὁποίας ὑπῆρξε καὶ ὁ Ρήγας Φεραῖος.

Οἱ περισσότεροι, λόγιοι καὶ ἐκπαιδευτικοὶ ποὺ ἐργάσθηκαν στὰ σχολεῖα αὐτὰ εἶχαν σπουδάσει, τὶς πρὸ πολλὰς φορὲς χάρη σὲ ὑποτροφίες ποὺ τοὺς χορηγοῦσαν οἱ ἀπόδημοι συμπατριῶτες τους, σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα ἐκπαιδευτήρια τῆς Δυτικῆς καὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. **Φ**ωτισμένοι δάσκαλοι, πραγματικὰ Δάσκαλοι τοῦ Γένους, δίδαξαν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ παιδεῖα. **Δ**άσκαλοι τοῦ Γένους, ὅπως ὁ Δ. Μαρούλης στὶς Σέρρες, ἀλλὰ καὶ ἀφανεῖς, ὅπως ἡ κυρία Ἡλέκτρα, ἡ δασκαλίτσα στὰ «Μυστικὰ τοῦ Βάλτου», καὶ ὁ Γεώργιος Καραμανλῆς ὁ πατέρας τοῦ Κων. Καραμανλῆ, κράτησαν τὴν φλόγα ἄσβεστη μέσα σὲ συνθήκες ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνες, κάποιοι μάλιστα πλήρωσαν καὶ μὲ τὴν ζωὴ τους. **Δ**ιωγμοί, δολοφονίες, καταστροφὲς περιουσιῶν ἦταν τὰ ὄπλα τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας.

Αὐτὰ δὲν τὰ ἄκουσε ποτὲ ὁ κ. Κ. ἢ ὁ φίλος του ὅταν ἔλεγε πὼς πρὶν τὴν ἀπελευθέρωση στὴν Βόρεια Ἑλλάδα μιλοῦσαν βουλγαρικὰ καὶ πὼς δὲν καταλάβαιναν ἑλληνικὰ; **Μὲ τί μαθητὲς ἄραγε λειτουργοῦσαν αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα;**

Μὲ ἀφορμὴ τὰ παραπάνω θυμῆθηκα καὶ ἓνα ἀδελφικὸ φίλο τοῦ παπποῦ μου, τὸν Μακεδόνα Ἀθανάσιο Ἀργυρό. **Ὁ** Ἀργυρὸς ὑπῆρξε μιὰ πολύπλευρη προσωπικότητα, δικηγόρος, πολιτευτῆς, δημοσιογράφος ἀλλὰ καὶ δάσκαλος. **Γ**εννημένος στὴν Νιγρίτα Σερρῶν, στὰ 1859 τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦταν ἀκόμη τουρκικὴ ἐπικράτεια, ὑπῆρξε ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιά ποὺ εὐτύχησαν νὰ ἔχουν ἑλληνικὴ παιδεῖα μέσα στὴν τουρκοκρατούμενη Μακεδονία. **Υ**πῆρξε μαθητῆς τοῦ Διδασκαλείου τοῦ «Μεγάλου τοῦ Γένους Δασκάλου» Δ. Μαρούλη. **Σ**τὴν συνέχεια σπούδασε στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν Γερμανία. **Υ**πῆρξε πρωτεργάτης τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα καὶ ἐνθουσιώδης ἐθναπόστολος. **Ἐ**ζησε στὴν Ἀμερικὴ ὀκτῶ χρόνια καὶ ἐργάστηκε ὡς δημοσιογράφος ἀκατάπαυστα καὶ μὲ θέρημ για τὰ

έλληνικά θέματα. **Ό**ταν ξέσπασε ο Έλληνοτουρκικός και λίγο αργότερα ο Έλληνοβουλγαρικός πόλεμος, κατάφερε να συγκεντρώσει με έράνους τὸ ποσὸ τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δολλαρίων καὶ νὰ βοηθήσει στὴν συγκέντρωση 50.000 Ἑλλήνων ἔθελοντῶν.

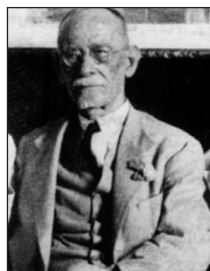
Μετὰ τὴ λήξη τοῦ πολέμου ὁ Ἀθανάσιος Ἀργυρός ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα καὶ στὶς πρῶτες ἐλεύθερες ἐκλογές ἐκλέχθηκε βουλευτὴς Σερρῶν.

Τὸ 1922 στὴν κυβέρνηση τοῦ Δ. Γούναρη, ἔγινε ὑπουργὸς Γεωργίας καὶ πρωτοστάτησε «γιὰ μιὰ Ἀθήνα πράσινη».

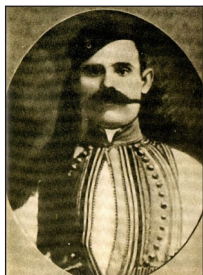
Τὸ 1926-1928 στὴν Οἰκουμενικὴ Κυβέρνηση τοῦ Ἄλ. Ζαῖμη ἀνέλαβε Ὑπουργὸς Παιδείας. **Μ**ετὰ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ καὶ τὴν ἐκτέλεση τοῦ Δημ. Γούναρη, ἡ πλειοψηφία τῶν βουλευτῶν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος τὸν ὑπέδειξε ὡς ὑποψήφιο γιὰ τὴν διαδοχὴ στὴν ἀρχηγία τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, πρόταση ὅμως ποὺ δὲν ἀποδέχτηκε γιὰ λόγους μετριοφροσύνης ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ δὲν εἶχε τὴν ἀνάλογη οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια, πρωτοστάτησε ὅμως στὸ νὰ ἐκλεγεῖ ὁ Παναγῆς Τσαλδάρης.

Ὁ Ἀθανάσιος Ἀργυρός, γεννημένος καὶ μεγαλωμένος σὲ τουρκοκρατούμενη χώρα, ἔφερε μὲ περηφάνια τὴν ἐλληνικότητά του. **Ἦ**ταν καὶ αὐτὸς ἄλλος ἓνας κρίκος στὴν μακριὰ ἀλυσίδα τῶν Ἑλλήνων ποὺ διακήρυσσαν τὴν ἐλληνικότητά τους ὅπου καὶ ἂν βρισκόνταν.

Ἄς θυμηθοῦμε πρῶτο τὸν καρδινάλιο Βησσαρίωνα στὴν Δύση ποὺ προσδιόριζε τὸν ἑαυτό του ὡς «κατ' ἀξίαν μὲν καρδινάλιος, τὸ δὲ γένος Ἑλλην». **Οἱ** μεγάλοι ἔθνικοι εὐεργέτες, Ἀβέρωφ, Στουρνάρης, Ἀρσάκης, οἱ ἀδελφοὶ Ζάππα, ὁ Βαρβάκης, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὸ Μελένικο, σήμερα βουλγαρικὸ Μέλνικ, ὁ δικαστὴς τοῦ Κολοκωτρώνη Πολυζωΐδης, ὁ ἐπίσης ἀπὸ τὸ Μελένικο, ἀναμορφωτὴς τοῦ θεάτρου, ἰδρυτὴς τῆς «Νέας Σκηνῆς» καὶ δάσκαλος τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας τῆς αὐτοκράτειρας «Σίσσι», Κωνσταντῖνος Χρηστομᾶνος, ὁ Στέφανος καὶ ὁ Ἰὼν Δραγοῦμης, ὁ Ἐμμανουὴλ Παππᾶς, ἀλλὰ καὶ ὁ πράγματι βουλγαρόφωνος «Καπετὰν Κώττας», ποὺ πέθανε φωνάζοντας στὰ βουλγάρικα Ντὰ ζίβι Γκ(ά)ρτσια! (Ζήτω ἢ Ἑλλάς), ἦταν Ἑλληνες καὶ τὸ διακήρυσσαν μὲ κάθε τρόπο.

Ἀθανάσιος Ἀργυρός. (1859-1945)

Καπετὰν Κώττας. (1863-1905)

Εἶναι ἀσέβεια στὴν μνήμη ὄσων ἀγωνίστηκαν γιὰ αὐτὴ τὴν ἰδέα τῆς ἐλληνικότητος καὶ πολλοὶ μάλιστα ἔχασαν τὴν ζωὴ τους, νὰ τοὺς βάζουμε ταμπέλες καὶ νὰ ἀναμασᾶμε ὑποπτα σχόλια γιὰ νὰ ἀποδείξουμε τί;

(*) Ἐφημ. «Ἐστία», 22.12.2014. Τῆς Ἑλένης Κ. Τσαμαδοῦ, Ἐπιτ. Δικηγόρου-Συγγραφέως. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.